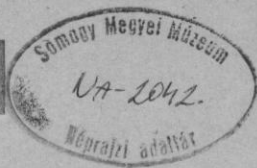

--	--	--	--

Gyűjtő: WITT Lászlóné

Gyűjtés ideje: 1991.

TART.: CSURÓDOLYMAKTÓRI GYÖN-
GYÖSBORRÉTAŠOK

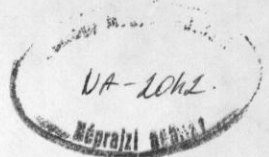
5 lap, 2 foto

FOLPRAZI MUTATO: CSURÓDOLYMAKTÓRI
SZAKMUTATO: XXIV.

LELTÁROZÁS:

HALASPACK RT.

Csurgókörnyéki gyöngyösbokrétások

Csurgónagymartoni "Gyöngyösbokrétások"

Bokrétába köttek híres nemzedék:
Énekekre járó táncos szenvedély,
Tűzpiros arcot csiszoló lendület,
Kalapot emelő "paraszt" becsület.

Az Országos Gyöngyösbokréta Mozgalomnak fő szervezője Paulini Béla volt. Aki többször járt Csurgónagymartonban is. Az 1930-as évek kiemelkedő kulturális seregszemléjét - a Gyöngyösbokrétát a falvakból induló csoportok néptáncai és népdalai gazdag műsorokká alkották. Egy-egy csoport háromnapos műsort adott a Nemzeti Színházban. Az első Gyöngyösbokréta mozgalom 12 csoporttal indult. A 10 éves jubileumi ünnepségen már 60 csoport vett részt. A környékről elsőként Csurgónagymarton vett részt e nemes mozgalomban. Vezetőjük a falu tanítója, Szigeti Zsigmond volt. Az ő irányításával készült a csoport az évenkénti fellépésre. Ezenkívül Kaposváron is többször szerepeltek. Sőt a csoporttagjai szövésbemutatót is tartottak megyeszékhelyükön.

Műsoraikban népszokások, népi játékok, néptánc és népdal szerepelt. Fő műsorszámuk a "négyes csillagos" ugrós tánc, melyet fiúk, lányok táncoltak. Énekszámok közül: "Arra alá vörös az ég alja", "Szép Martoni lányok mikor hozzád jártam" és egy ismeretlen, melynek a teljes szövegét ismertetem. "Van egy forintom, Azt is odaadom, Kit kerestem szövésemmel, fonásommal, fótózgattam, varrogattam, Azt is számodra hagytam, Mulasd el nem bánom. Igyál van benne, Van módod benne, Majd meginnád pénteken is, Szombaton is, Bundás kutya kifordított bőréből is. Csak lönne benne."

Csurgónagymarton kilépett szűk köréből, hogy megismeresse az országgal, világgal népművészetét, népviseletét, táncát, dalát és előbbre vigye egy nemes ügy, - a népművészet ápolását. Ezért az első résztvevőket illesse dicséret a nevük leírásával is. Csire Katalin, Tóth Katalin (melléknév - Margit-Kati), Varga Katalin, Szalai Katalin, Balogh János, Szigeti Zsigmond (a tanító fia), Tóth János, Péter János, Nagy István, Cseri János, Farkas József, és Fekete János.

Somogyudvarhelyi Gyöngyösbokrétások

Nehéz lett volna elképzelni, hogy egy ilyen hagyományőrző falunak mint Somogyudvarhely ne lettek volna gyöngyösbokrétásai. Örömmel közölhetem, hogy voltak, és vannak ma is, akik méltó utódaik az akkor szereplőknek.

1935. szeptember 10-én Balatonfüreden a "Borhét" keretében rendezendő műsoron a somogyudvarhelyi bokrétások is bemutatkozhattak.

Kiss József, az iskola igazgató tanítója fáradozott azon, hogy méltón képviselhessék falujukat. Ezért kapcsolatot tartott Kodály Zoltánnal is, aki tanácsokkal látta el. Mester Mihály adóügyi jegyző is részt vett a szervezésben és a csoport irányítójaként tevékenykedett. Műsoruk témája - Somogyudvarhelyi lakodalmas játék. Itt most nincs rá lehetőség, hogy felsoroljam minden mozzantát e szép szokásnak. Így csak részleteket ismertetek. A lakodalmi szokás egyik érdekes jelenete a mennyasszony kikérés - Amit a találókérdések tesznek szinessé. Három kérdésre kellett megválaszolni a völegényes csoportoknak

hogy bebocsátást nyerjenek a menyasszonyos házhoz. "Mi alatt gyüttetek? - Melyre a helyes válasz "Reménység alatt". "Hogyan mászik három hangya" - Válasz. - "Páratlanul". "Hány tök terem egy hold földön? - Ahány a kacsa". Persze, különböző válaszok hangzottak el, míg végre az elfogadhatót eltalálták. A rossz válaszok fokozták a hangulatot. Énekeltek, táncoltak eljárták a kisszék táncot, sapka táncot, seprü táncot, és sok vidám szöveg emeli a lakodalmi szokás hangulatát magasra.

1936. István király napján Budapesten szerepeltek. Szintén a lakodalmi szokást adták elő a Nemzeti Színházban. Bevonuló énekszám: "Nyisd ki babám az ajtót". Közbeni énekek: "Megismerni a darut a tolláról". "Ház tetején kelepel a gólya". A kisszék táncához, melyet a férfiak adtak elő, ezt énekeltek: "Én azt megteszem, Tóth lányt elveszem, Ötet küldöm a dologra, Én meg heverek". Kivonuláskor: "Lecsúszott, lecsúszott a szénaboglya teteje". Az első résztvevők: Bencsik Péter, Bencsik István, Bencsik Ferenc, Mester György, Drávecz József, Kismárton József, Peti József, Gyaja János, Tóth József, Kismárton Julianna, Radák Katalin, Peti Margit, Korpádi Julianna, Horváth Margit, Halmosi Julianna, Rigó Margit, Radák Eszter, Rákóczi Erzsébet. Négy év után új tagokat kellett toborozni. A szervezést továbbra is az iskola igazgatója és Mester Mihály végezték.

Tiszteletadásként teszek említést a most működő hagyományörző honismereti szakköréről, melynek szervezője és vezetője Csizmadia Lajosné pedagógus. Az iskola igazgatója is sokban segítette e nemes munkát.

Csurgónagymartoni
gyöngyösbokrétások

Somogyudvarhelyi
gyöngyösbokrétások

Először csak gyűjtőmunkát végeztek és később kezdték a népszokásokat műsort alkotva előadni. 1978-ban 10 felnőtt tagja van a csoportnak, akik közül jó páran gyöngyösbokrétások voltak és most is részt vesznek a népszokások felelevenítésében. Rendszeres foglalkozást tartanak a fiataloknak. 45 tanuló vesz részt a szakkör munkájában és igyekeznek átvenni az idősebbektől a falu múltját idéző népszokásokat. Állandó szereplői a megyei rendezvényeknek. Az idősebbek álló csoport a keresztelőkkel kapcsolatos szokást elvenítik fel. Baracson mutatták be először a kukoricafosztást hangulatát. A fiatalokból álló csoport pedig a lakodalmas játékot adják elő a gyöngyösbokrétások utódjaként. Kívánom, hogy még hosszú évekig legyen örömük e nemes munkában. Sikerül felfelé íveljen. Lelkesedésük kifogyhatatlan legyen, hogy hagyományörző utódok mindig legyenek, akik tovább hirdetik az egyszerű nép életét, oly gazdaggá tévé népszokásokat.

A szentai Gyöngyösbokrétások

A Gyöngyösbokréta mozgalom mind, mind szélesebb körben bontja zászlaját és hirdeti a falusi nép egyszerű és mégis felemelő kulturáját. Bevezetésképpen a Bokrétások Lapja című folyóiratból idézek. Paulini Béla a lap főszerkesztője az 1935. II. évfolyam 2.-3.-ik számában a népművészet szépségét dicséri. A "Hétköznapi nyugat, - ünnepnap kelet" című cikknél egy Somogy csurgói menyecske népviseletét mutatnak be. Továbbá,

Szentáról írja Tóth József a "Ferenc és Feri felváltva regölnék" című cikkben, egy rövid kis történetet ismertetve, hogy miként öröklődik a regölés Szentán. Ez a lap még arról is számot ad, hogy melyik bokrétás mikor tartja esküvőjét-lakodalmát. Így olvashatjuk azt is, hogy a szentai Zsibreg Vendel bokrétás 1935. február 17-én vasárnap tartotta lakodalmát. - Ide süss Európa!" című cikk ismerteti, hogy két jó barát külföldi utazását arra használta fel, hogy a gyöngyösbokrétát megfelelő előadások keretében ismertessék. Így került bemutatásra a "Hungaria" film is, melynek egy része a gyöngyösbokréta legszebb jeleneteit ismerteti. Visszatérve a szentai Gyöngyösbokrétásokra, ismerjük meg névszerint is az első résztvevőket. Bali Ferenc, Laki József, Pápa Ferenc, Jakab Imre, Takács János, Szabó János, Keszerice József, Kiss Lajos, Bencsik Anna, Hordósi Mária, Molnár Ilona, Takács Anna, Dömötör Katalin, Pintér Erzsébet, Török Rozália. Vezetőjük Tóth József.

Első szereplésük Kaposváron volt. 1934. szeptember 22-én a "Virágos hét" keretében. Ezt követően 1935. - Pünkösdjén Budapesten a Városi Színházban léptek a nagyközönség elé. Gazdag műsoruk főbb részei: Regöléssel kezdték. Lakodalmas menettel és játékkal folytatódott, melynek érdekes jelenete a "Kása-pénz" szedés. Eltáncolták a palotást. A Rákóczi táncot, csárdásokat, kánász táncot, négyes párban. - Nők, férfiak együtt, páros kézfogással. Énekszámok: "A Szentai széles uton keresztül, 13 fehér galamb most repül". - "Erre gyere rózsám, nincsen sár".

A ma is élő szentai bokrétások szép emléket őriznek. Sok élményben volt részük. Többek között az Olasz király fogadására kirendelt bokrétások között Ők is ott lehettek.